

Презентація «Обіжника «Просвіти»

Марія ГУЦОЛ,
голова ІФМО ВУТ «Просвіта»
ім. Т. Шевченка, доктор філософії,
м. Івано-Франківськ

З нагоди 30-ї річниці відновлення діяльності Товариства «Просвіта» та річниці створення УПА і Козацтва Івано-Франківське міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка разом із Департаментом стратегічного розвитку Івано-Франківської територіальної громади організувало і провело в Народному домі «Просвіта» творчу зустріч – презентацію «Обіжника «Просвіти» (1877–2022). Сторінками історії міста Станіслава – 145 (1877–2022), Івано-Франківська – 30 (1992–2022) в очільниках «Просвіти» – Івано-Франківськ: «Місто НВ», 2021. – 32 с.

Зустріч розпочалася з Божого благословення отцем-капеланом АТО, заступником голови Товариства **Орестом Путьком** і вітанням – пісню «Мій Івано-Франківськ» у виконанні **Михайла Кривеня**, народного артиста України, професора Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.

Голова Товариства **Марія Гуцол**, ведуча зустрічі, привітавши присутніх, повідомила, що розпочинаємо проводити заходи, присвячені 30-річчю відновлення діяльності товариства «Просвіта» в м. Івано-Франківську, яке святкуватимемо рівно через рік 11.10.2022 року. Наш «Обіжник» творило багато людей, на його сторінках зібрана інформація з багатьох джерел, там подано історію найславнішої організації «Просвіта».

До слова ведуча запросила голову м. Івано-Франківська та Івано-Франківської територіальної громади **Руслана Марцінків**. Його команда активно співпрацює з міською «Просвітою». І, якби не їхня фінансова підтримка, напевно, не вийшла би у світ друкована версія «Обіжника «Просвіти»».

Руслан Марцінків подякував усім просвітянам, закликав шанувати українство та підтримувати один одного. У цьому є місія «Просвіти». Якраз видрукований «Обіжник» подає нам приклад згуртованості та свідчить про плідну працю наших попередників. Тому це дуже потрібна справа, і даний захід це засвідчує.

Про створення та діяльність Товариства «Просвіта» розповів народний де-

путат України 1-го і 2-го скликань, державний та громадсько-політичний діяч, дипломат, теперішній голова Івано-Франківського обласного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка **Степан Волковецький**. Також він за дорученням начальника управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації Володимира Федорак вручив грамоти ОДА колективу ІФМО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка та від ОО Товариства «Просвіта» особисто М. Гуцол з нагоди її ювілею.

Запрошено поділитися своїми знаннями про історію «Просвіти» **Ганну Карась** (членкиню Ради Товариства «Просвіта» і Національної спілки композиторів України, заслужену працівницю культури України, доктора мистецтвознавства, професорку Прикарпатського університету ім. В. Стефаника), яка у своїх споминах згадала не тільки про свою працю в «Просвіті», а й багаторічну працю колишнього голови обласної «Просвіти» Петра Арсенича, краєзнавця та члена правління Михайла Головатого, історика Богдана Гаврилів.

Заступник директора Департаменту стратегічного розвитку Івано-Франківської міської ради **Ігор Кінаш** згадав про зародження просвітянського руху в нашому місті.

Про свою діяльність у «Просвіті» розповів колишній заступник голови Товариства, голова осередку ВАТ «Арматурний завод», журналіст **Володимир Ференц**. Він наголосив, що й тепер треба ще багато працювати і запропонував збирати спогади просвітян та видати окремою книжкою.

Про свої надбання з історії «Просвіти» в Австро-угорському періоді перебування України та про велике значення для пізнання діяльності Товариства «Просвіта» для учнів та студентів навчальних закладів з даного «Обіжника» поділився **Андрій Королько** – доцент кафедри історії України і методики викладання історії Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника, кандидат історичних наук.

У своєму виступі **Іван Дрابعук** – педагог, історик-краєзнавець, провідний редактор інформаційно-видавничого сектору Національного заповідника «Давній Галич» зауважив, що «Просвіта» завжди випускала книжки та календарі інформа-

ційного характеру. У цьому «Обіжнику» подано і історичні дані, які зацікавлять нашу молоддь для подальшого і глибшого її пізнання.

Галина Горбань – заступник директора Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка наголосила, що «Просвіта» в минулому і тепер багато робить для гуртування людей навколо себе. Саме цим і займаються працівники бібліотеки. В «Обіжнику» зібрано глибоке дослідження історії нашої «Просвіти», про людей, які займалися і займаються просвітництвом та підтримують українське. Ці люди запалені вогнем українства. Переконавання – Україна понад усе. В «Обіжнику» відображено минуле і сьогодення.

Своїми враженнями про видання поділилася відповідальний секретар МО ВУТ «Просвіта» **Наталія Синиця**, для якої цей «Обіжник» був і є всім. Це була її ідея, це вона ходила по архівах збирати дані, а допомагала втілювати ці ідеї в життя її донька **Діана Говера**. Цікаво і натхненно виступив також і технічний редактор, відповідальний секретар, заступник голови обласної «Просвіти» **Михайло Січка**. Про співпрацю з бібліотеками навчальних закладів міста (а їх налічується 49) та безкоштовну передачу їм даного «Обіжника «Просвіти» розповів консультант Департаменту освіти та науки **Уляна Чупрунова**. А поетеса **Леся Генік** повідомила про те, що департамент культури забезпечив «Обіжником «Просвіти»» всі бібліотеки нашої територіальної громади (місто Івано-Франківськ та 18 сіл мають понад 30 бібліотек).

Усі виступи помережани концертною програмою за участю ліцеїстів ліцею № 1: **Кротенко Діани, Дрінь Софії, Каюк Софії, Лесюк Вікторії, Дарвай Діани, Двірник Катерини, Рогожинської Інни та лікаря Лілії Гураля**, що було особливо зворушливим.

Альбоми фотографій та підшивки просвітянських часописів «Слово Просвіти» і «Галицька Просвіта» на видному місці в залі та фотографії діяльності минулого і сьогодення «Просвіти» пропливали на екрані для присутніх. Це були голови осередків та бібліотекарі, які напередодні отримали безкоштовно «Обіжник «Просвіти» (1877–2022), а також директори, завучі й учні ліцеїв та студенти ВНЗ Івано-Франківська та просвітяни.

22-й конкурс Яцика – на старті!

9 листопада, у День української писемності та мови, о 15-й годині розпочнеться 22-й Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика, організаторами якого є Міністерство освіти і науки України та Благодійний фонд «Ліга українських меценатів».

Урочиста церемонія відкриття цього вже легендарного мовного турніру відбудеться в митрополичих палатах Софії Київської, з урахуванням нинішніх карантинних вимог.

Серед тих, хто цього дня промовлятиме до учасників конкурсу, – Віра Рогова, заступниця міністра освіти і науки України; Володимир Загорій, президент Ліги українських меценатів; Ганна Мальяр, заступниця міністра оборони України; Олександр Огороднійчук, член Ліги українських меценатів; Павло Гриценко, голова журі конкурсу, директор Інституту української мови Національної академії наук України; Тарас Кремін, Уповноважений із захисту державної мови, а також студенти і представники вищих військових навчальних закладів.

Церемонія відкриття конкурсу транслюватиметься в режимі онлайн на ютуб-каналі Міністерства оборони України.

Прес-служба Ліги українських меценатів

Третє. Гідні вчинки, самопожертви, відданість українській ідеї, які проявляли військові, студенти, вчителство, духовенство, інтелігенція, трудовий народ у часи української революції заради “осягнення святої волі — свободи — національного ідеалу: злучення з цілим Великим Українським Народом”, є достойним прикладом для нинішнього покоління і мають стати в основі виховання Нації.

Четверте. Необхідно безперечно показувати суспільству, що на цьому благородному тлі патріотичного чину ганебними й антидержавними є дії сьогодинського обмосковленого попівства, яке служить не своєму народу, а кремлівській мамоні; частини інтелігенції, яка прямо й опосередковано, проте завжди запопадливо, обслуговує *руськомірську* ідеологію; тих військових, що на початку російсько-української війни зрадили Україну; тих політиків, які нині із сатанинською одержимістю, люто ненавидячи все українське, випрошують ласку в москвитів за свою продажність.

П’яте. Очевидно, що події “листопадового чину” є повчальним уроком і для патріотичних сил в українському політичному та громадському середовищі. Бо кинутий клич єдності заради великої мети — творення **соборної Української Держави** спонукає до консолідації українства, не доводячи його роз’єднаність корисливими партійками (“до мисей”), до стану, коли постає безальтернативний вихід — піти в найми до олігархів. Тому Народ наділений правом запитати наступне: Якщо тоді українцям вдалося в надзвичай несприятливих умовах створити Українську Національну Раду з українських патріотичних сил, то хто і що зараз є перпоною для творення подібної й дуже затребуваної інституції?! Кому краще домовлятися з чужинцями, москвофілами, нуворишами, аніж зі своїми? Хто, насправді, управляє цими неукраїнськими “несолідарними” процесами, які є поза національними інтересами? Чому безглузде сидіння в парламенті (і не тільки), чванливий вождизм і дурний гонор стали фетишем та самоціллю багатьох “ура-патріотичних” глашатаїв? Чому окремі “вожді” весь час силуються *окупувати* національну ідею, ставши тромбом в українському національному кровообігу?

Шосте. Настає пора Правди. Усім варто запам’ятовувати озвучене сто років тому українськими провідниками визвольних змагань — “за свій крок відповідатимеш перед історією”.

Сьоме. Так, історія може навчати, але вона не вмєє прощати. Досвід, виборений нашими попередниками в звитяжній боротьбі за вільну й незалежну Україну є для нас великою життєвою наукою. І треба сповна скористатися цим дарунком долі, щоби остаточно звільнити Українську Душу й Державу від зовнішніх і внутрішніх ланцюгів, на повний голос заявивши Світу, сказане нашими батьками, що “чужого не бажаємо, але свою рідну землю боронитимемо до останнього”.

Юрій МИХАЛЬЧИН: Революція поручників і четарів

хуючи існуючого збройного підпілля та волонтерів-цивільних!

У цій ситуації не витримав психологічної напруги та подав у відставку український командувач 31-річний Дмитро Вітовський. Його наступником став колишній стрілецький командир, 36-річний полковник Гриць Косак, який керував боями за місто три дні (з 5 по 8 листопада); змінити його довелося підполковнику Гнату Стефаніву (32 роки), який і виконував обов’язки командувача увесь час, що залишався до відступу українців з міста 21 листопада.

Далі ламана лінія протиборства двох національних стихій веде нас за маршрутом: вул. Театральна — вул. Коперника — Цитадель — вул. Дорошенка — парк Івана Франка — вул. Горолицька — вул. Шевченка — Янівська рогатка.

Саме тут знаходилися ключові опорні пункти адміністративного центру Львова, за які велися криваві бої понурими листопадними днями 1918 року: будівля Головної пошти та телеграфу, бібліотека імені Стефаніка (тоді Осолінських), казарми та бастіони колишнього австро-угорського 30-го полку піхоти, будівля Галицького сейму (регіонального парламенту, нині — Університет імені Франка), Дирекція залізниць, артилерійські казарми, поліцейський комісаріат та казарми австрійської жандармерії. Парк імені Франка був ареною одного з найбільших боїв часу генерального польського наступу на центр Львова, що розгорнувся 9 листопада 1918 року, коли спробу штурму Галицького сейму було впернено відбито українцями, а кілька сотень польських бойовиків залишилися на імпровізованому солдатському цвинтарі між дерев. Тоді ж розгорнулися бої за оволодіння артилерійськими казармами імені Фердинанда на головній транспортній артерії Львова — вулиці Горолицькій, де інтенсивність українського спротиву досягла сучасних боїв за Донецький аеропорт, а будівлі залишилися під українським контролем, незважаючи на вогонь артилерії, підпали та спробу підризу стін вибухівкою. Актив-

не сприяння українським захисникам Львова надавала артилерія у вигляді кількох гаубичних батарей, розмішених на панівних висотах на Цитаделі та Високому замку, які активно бомбардувалися поляками з повітря (захопленими австро-угорськими аеропланами на військовому летовищі Левандівка).

Ведення боїв у місті для українців ускладнювалося слабкою обізнаністю з вуличними лабіринтами, де поляки почували себе, немов удома, зате, коли фронт перейшов у позиційний стан, бої за оволодіння окремими будівлями та барикадами показали повну перевагу українців у ближньому та рукопашному бою.

Врешті-решт, все вирішило прибуття зовнішньої допомоги. Якщо на виручку побратимам-галичанам до Львова приїхало з Великої України 50 бійців під команду 25-річного випускника Одеської школи прапорщиків Андрія Долуда (які фантастично зарекомендували себе в боях у районі нинішнього ТРЦ “Форум”), то в складі польської колони з Перемишля прорвалося понад 1000 бійців. Співвідношення сил остаточно змінилося не на нашу користь: майже 5500 поляків проти 3300 українців. Успішний польський наступ на південному фланзі фронту 20 листопада 1918 року завершився проривом української оборони та наказом командування про відступ українців з міста — криваві вуличні бої переросли у виснажуючу піврічну облогу.

Центральний сектор української оборони вистояв навіть у цей критичний момент, тому наказ на підризу складів з боеприпасами та відхід за місто тут сприйняли не просто без ентузіазму, а навіть висловлювача за те, аби розстріляти його ініціаторів у порядку профілактики. Оборонці фортеці Цитадель, бібліотеки Осолінських, будівель пошти та парламенту, артилерійських казарм, австро-угорського банку та жандармерії назавжди вписали свої імена у книгу подвигів українського війська.

При цьому у нас прийнято політкоректно мовчати щодо цікавого факту: в листопаді 1918 року (і до березня 1919 р.) Начальником Генштабу польських Збройних сил працював генерал-майор Станіслав Шептицький (1867—1950), рідний брат Митрополита УГКЦ Андрея Шептицького. А, отже, мав прямий стосунок до реалізації польської збройної агресії проти ЗУНР.

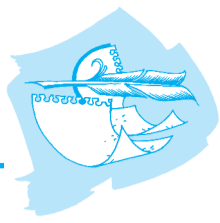
Українських захисників міста поховали на полях стрілецького пантеону Янівського цвинтаря, збудованого 1934 року за проектом учасників бойових дій — січового стрільця Левка Лепкого та петлюрівського офіцера Петра Холодного — де у міжвоєнні роки польська поліція регулярно арештовувала українських ветеранів і молодь, що вшанову-

вали чин стрільців Вітовського. У 1970-х роках меморіал УГА було знищено радянською владою, з бідою відновлено в середині 1990-х, і навіть зараз він потребує додаткової реконструкції та облаштування, бо виглядає надто бідненько на тлі помпезного польського меморіалу на Личакові. Тут недалеко знайшли вічний спочинок генерал-четар Мирон Тарнавський, командир Другого корпусу Галицької армії в легендарній Чортківській офензіві, коли галичани контрнаступом відкинули поляків на захід від Тернополя, та пізніше головнокомандувач УГА в поході на Київ та Одесу влітку 1919 року. За рішення почати мирні переговори з денікінцями під час катастрофічної епідемії тифу, коли в бригадах УГА лишилося по 200—300 штиків, Тарнавського на вимогу Петлюри судили військовим трибуналом у Вінниці. І виправдали.

Поруч сплять і бачать дивні сні про омріяну Незалежну бойовики-оунівці Білас і Данилишин, які вправно ліквідували депутатів польського окупаційного парламенту, і брат останнього командира УПА Іларій Кук, провідник ОУН на Золочівщині, повішений поляками в 1938 у тюрмі “Бригідки”, і колишній ад’ютант Петлюри, старшина з особливих доручень Василь Беня, що після 1920 року працював директором у львівській школі імені Шашкевича, а в 1941 р. був розстріляний чекістами в тюрмі НКВС на Лонцького, і молодий професор-націоналіст з Львівської політехніки Андрій П’ясецький, міністр лісівництва в уряді Стецька в 1941, закатований гестапівцями, і розвідниця-нелегалка УВО, зв’язкова Коновальця Ольга Барараб, забита польськими поліціями після триденних тортур в комісаріаті на вул. Яховича (тепер академіка Кучера, де Шевченківський райвідділ) 13 лютого 1924 року, і перший прем’єр-міністр уряду ЗУНР Кость Левицький, що працював в Тернополі після захоплення Львова поляками, і злетів з посади за продаж нафти закордон, і лемківський поет-геній Богдан-Ігор Антонич...

У 1960—1970-х роках радянська влада зруйнувала шість стрілецьких меморіалів на Янівському та Личаківському цвинтарях, а уламками потрошених кам’яних хрестів вимостили проїзну частину вулиці Суворова (тепер Сахарова) та тротуари, а зверху залили асфальт. У 1990 році, копаючи траншею для водогону на розі вулиць Суворова, Куликівської і Бойківської, робітники виявили та витягнули на поверхню кілька надгробків, на яких збереглися чіткі написи з прізвищами загиблих. Надворі буйним квітом цвіла перебудова і чулася незалежність, тому резонанс був колосальний; робітники вантажкою відвезли надгробки в Інститут суспільних наук НАН УРСР, а після відновлення Янівського меморіалу з потрошених хрестів на залізних ланцюгах зробили пам’ятну композицію, аби нагадати, як окупанти воювали з мертвими. До речі, сотні потрошених стрілецьких хрестів до сьогодні знаходяться під асфальтом вулиці Сахарова.

Фетхуллах ГЮЛЕН. Підіймайся і йди!

“Вибрані поезії” Фетхуллага Гюлена – видання, яке побачить світ у видавництві “Українські пропілеї” в серії білінгвальних видань. Переклад Юрія Буряка.

Сад Пророка

Нехай зі мною лиш одна морока!
На це дивіться, люди, упівока!
Люблю я сад великого Пророка!
Перекажіть Йому це, ради Бога!

Згубити тям змусив мене сад,
Зі сліз моїх пролити водоспад!

Довкруг нічого я не помічаю.
Від ночі дня давно не відрізняю.
Моя душа вся сповнена одчаю.
Чудовий саде! Я тебе кохаю!

Згубити тям змусив мене сад,
Зі сліз моїх пролити водоспад!

Джерела віч моїх пересихають.
Журба, як племін, душу обпікає.
На квітах зір уже не спочиває!
Здається, що навколо все ридає!

Згубити тям змусив мене сад,
Люблю я сад, а саду невдогад!

На небо моя мрія ген злетіла,
Над садом розняла пророчо крила.
Твій сад, Пророче, радо облетіла
Й життя моє стражданням обпала!

Згубити тям змусив мене сад,
Люблю я сад, а саду невдогад!

І що робити далі, вже не знаю!
Лише до саду я шляхи шукаю.
В розлуці з ним сліз туги не ховаю!
Я так люблю безумно! Так страждаю!

Згубити тям змусив мене сад,
Зі сліз моїх пролити водоспад!

Ода Пророку

Я – грішник непокірний і нещасний.
Мені здається, збожеволів я.
Навіщо оправдань шукати вчасних?
Я, винний, на Твоє молюсь ім'я!

Поранений і з вигляду відразний.
Мій стогін часом схожий на виття.
Я – непотрібний! Я – мов той напасник.
Та я молюся на Твоє ім'я!

В моїй душі – вогонь, який не гасне.
Який на попіл спалоє серця.
Та мріяв я про зустріч нашу часом.
І ти озвався на Своє ім'я!

Я загнаний не від недуг напасних.
Без Тебе і життя – це не життя.
Твій світлий Образ лине світом ясно.
Тож хай святиться Праведне ім'я!

Дозволь до Твого пологу припасти.
Скажи, що перейнявся каяттям –
Інакше я, мов скіпка, миттю згасну.
Зціли, Пророче зі святим ім'ям!

Душа палає й корчиться у спазмах.
Рятуєш і мене, як гороб'я!
Я – вірний раб. А Ти – владар прекрасний.
Моє прощення – це Твоє ім'я!

В жаги полоні я сліпцем безгласним
Жив без надії – без її знання.
Та край настав тортура разуразним!
Коли Твоє з'явився ім'я.

Твоєї волі я служник всечасний.
Мій шлях дійшов до краю, де земля
Кінчається... Лиш Ти – приділ оазний.
Вгамуй мій біль – молю Твоє ім'я!

Земне життя – міраж дороговказний.
Та милість Бога знову возсія!
Іде весна – минувся час пропасний.
Святиться хай завжди Твоє ім'я!

Мій друг

Мій Друг – єдиний, справдешний,
Не треба іншого мені.
Сміються від зневіри хай,
Не зичать спокою мені.

Я з Другом істинним – одно,
За це я душу віддаю,
Померти ладен заодно.
Не вічний світ оцей мені.

Я ніби стративсь на умі
У тіла тлінного тюрмі,
Я – у безвиході пітьмі.
І виходу нема мені.

За навіженого не май
Мене, як соловейко й май
Я, Божий раб, за щастя мав
Любов, що зло несла мені.

Та що, Юнусе, я скажу?
У вічність звідси перейду
Палким, за Ним услід піду.
Немає перешкод мені.

Юнус Емре

Твоє молю благовоління

Господи, великий мій!
Господи, єдиний мій!
Кров і плоть Ти дав мені,
Не залиш і зрозумій!

Ми раби Твої повік!
Ми ніхто без ласк Твоїх!
Ти – красот початок всіх!
Нам Свій Образ Ти відкрій!

Ти потрібен (конче) всім,
Незбагнений у красі.
Твій престол на Небесі
Понад світом, Пане мій!

Нам любов даруєш Ти!
Та всієї повноти
Не змогли ще осягти
Ні філософ, ні арифм*!

Назбирав гріхів на міх.
З ними я й покину всіх.
Якщо Ти побачиш їх,
Я – щасливець, Пане мій!

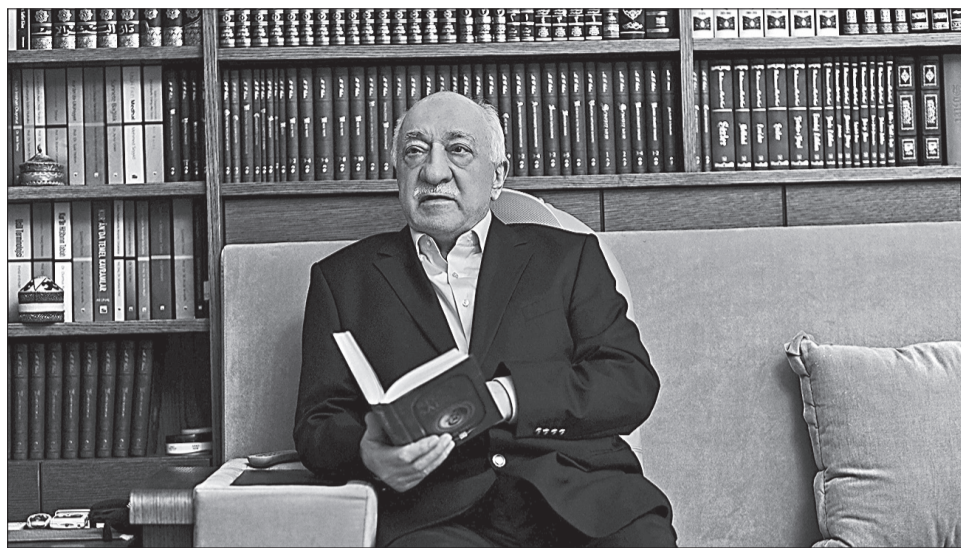
Над усе – Твоя любов!
Ти – душі моєї схов.
Та ключа я не знайшов!
Незбагнений Пане мій!

Терпіння

Якщо ти не спроможешся терпіти,
то й віри не зумієш осягти.
Й на тебе ждуть (ба, ніде правди діти!)
самі поразки всюди і завжди.

Бо кожен діє в особливий спосіб,
по-різному осяяна мета!
Та перемоги не здобути зовсім,
коли урве терпіння глупота.

І як вогнем гартують гостру крицю,
і ти себе терпінням загартуй:
Хто квапиться, не зможе додивитись
до всього, і змарнує труд, нехлюй.

Найперше в кожній справі – акуратність,
дотримання її – це як закон.
Інакше дух ширяти втратить здатність
й завершитися на старті марафон.

Глянь, як павук, набравшись терплячки,
плете свого химерного сильця;
І ти довести можеш, що ти значиш,
тоді лиш, як научишся терпця.

І Раю нам ніколи не дістатись,
у Світло не зануритись без меж,
Коли терпіння суті не пізнати!
А решта – то марнота, врешті-решт!

Здавен я жду на тебе терпеливо

О Господи, я про одне молю:
Дозволь торкнутися істинного дива!
Дозволь в приявність вчутися Твою!
Здавен я жду на Тебе терпеливо.

По всьому світі скрізь Твої сліди!
Вода жива для мене – молитви!
До Неба прагну, жду Тебе завжди!
Без Тебе й дня не проживу, можливо.

В моїй душі лютує буревій.
Глибоких ран вже не зцілити в ній.
Ти – ціль моя! А решта – звук пустий!
Вістей про Тебе жду весь час поштиво.

У грудях моїх мрія лиш одна!
Зробити з кубка Вічності ковтка.
З Тобою щоб урвалася путь земна.
Щоб лиш Тебе триматись незрадливо!

Людина з пізнанням

Творця незгасне Світло всю
світлобудову відбиває!
Альтернатива Йому – сюр,
а попросту – її немає!

Бо в кожному звукові Землі
чи в першій-ліпшій з'яві щирій
Знайдеш ти незабутній слід
чи Бога прояв у цифірі!

Лиш той, кому це утямки,
шукатиме із Ним єднання,
Й коли пройде земні шляхи,
то стане гідний воздаяння.

Для тих, за ким правдивий шлях,
одчиняться ворота Раю,
І їх ніде не трафить шляк,
а стрінуть янголи при брамі.

Той, хто всі ночі на землі
Творцю молиться готовий,
Дари здобуде чималі,
життя відродить і оновить.

Остання мить йому байдужа.
Його душа між зорі лине!
Бо він пізнав себе крізь душу –
навіщо створений Всевишнім!

Розп'ята мрія

Геть полум'ям охоплена душа.
Біль серце моє наскрізь протинає.
Давно вже спокій душу не втіша.
І замість нього сльози підступають.

Ім'я Твоє лиш на моїх вустах,
А серце знемагає від розлуки!
Душею спопелілою, мов птах,
До Тебе я стенаюся з розпуки!

Сльота осіння впала на весну.
Дорога моя сповнена страждання.
Мій Господи, завису наджахну
Поклало пекло на Твоє сіяння!

Мій світ, квітучий досі, між руїн!
Де луки всохли, де квітки зав'яли!
Осінній вітер вбив у душу клин.
Безжалю мрію світлу розп'яли!

Підіймайся і йди!

Світлом явлений народі!
Потерпи! Гряде свобода!
Бо надії – не марнота!
Вірний будь своїм чеснотам!

Уперед! Без зволікання!
Геть відкинь свої вагання!
Путь важка (випробування!),
І тому вона остання!

Не близька твоя дорога,
Та веде в чертоги Бога!
За своїм іди Пророком,
Не кляни судьбу жорстоку!

Вже недовго до світланку.
За весною літо стане.
І планета враз відтане –
Буде світла скрізь в достатку!

Струм життя

Вершини світу споконвічний храм Тобі віддам.
Який належав нам і небесам, – Тобі віддам.

Я в небі весь і піднімаю там любовний стяг,
Багрян хвилю квітів і нестям Тобі віддам.

Навзаєм рад із саду битія відрод плодам
І з древа мрій розкішний фіміам Тобі віддам.

З верхОм од сонця доль я повтішав
любовний шал,
І схід його – незгасний небосяг – Тобі віддам.

Любов'ю всяк мій капіляр набряк, і без стида
Весь біг до мозку всіх кісток моїх Тобі віддам.

Ти знову в край грудей моїх зайді,
свій світ знайди,
Я вірності державу назавжди Тобі віддам.

Вберу в намисто Всесвіт у разки
з коштовних слів –
Блиск їхній, який сяє, мов зірка, Тобі віддам.

Духовна музика – від Бортнянського до Леонтовича

Оксана ЧУПИЛКО,
журналістка
Фото: творче об'єднання “Гілея”

Регіональний представник УІНП в Полтавській області Олег Пустовгар зауважив, що уродженець козацького містечка Глухів Дмитро Бортнянський був першим українським композитором-універсалом: автором романсів, опер, творцем нового типу хорового концерту; першим, чий музичні твори почали виходити друком. Батько майбутнього композитора Степан оселився у Глухові за кілька років до народження Дмитра, а в 1755 році здобув чин козацького сотника у гетьмана України Кирила Розумовського. При дворі гетьмана часто показували оперні вистави, які батько дозволяв Дмитрові подивитися. Гетьман звернув увагу на талант малого Дмитра і наказав призначити у Глухівську співацьку школу. Невдовзі опиняється у Санкт-Петербурзі. З 1768 року Бортнянський навчався у Венеції, грав на клавесині та органі, відвідував венеційські театри, опановував твори європейських музикантів, дебютував як композитор – автор опер, які захоплюючи італійська публіка.

У 1796 році Бортнянський стає директором співацької капели у Санкт-Петербурзі. 30 років життя композитор присвятив перекладанню стародавніх церковних піснеспівів і написанню своїх знаменитих хорових концертів.

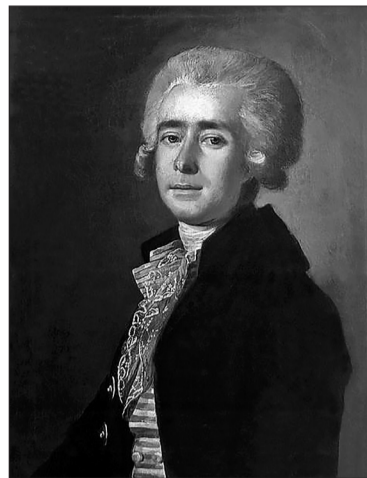
Обласний осередок Національної спілки композиторів, творче об'єднання “Гілея”, Полтавський офіс Північно-східного міжрегіонального відділу Українського інституту національної пам'яті (УІНП) за підтримки Департаменту культури і туризму облдержадміністрації та Департаменту культури, молоді та сім'ї Полтавської міської ради влаштували в Полтавській галереї мистецтв імені Миколи Ярошенка просвітницький музичний захід, присвячений пам'ятним датам: 270-річчю з часу народження видатного українського композитора, диригента, співака Дмитра Бортнянського та 100-річчю заснування Всеукраїнського музичного товариства імені Миколи Леонтовича.

Найвідоміші з них – 35 чотириголосних хорових концертів, написаних на тексти псалтиря. У 1882 році було видане повне зібрання духовно-музичних творів Дмитра Бортнянського у 10-ти томах.

“Наш концерт також є присвятою й 100-річчю Всеукраїнського музичного товариства імені Миколи Леонтовича”, – звернули увагу присутніх голова Полтавського обласного осередку Національної спілки композиторів України Тамара Парулава та президентка Творчого громадського об'єднання “Гілея” Світлана Гогохія. А Олег Пустовгар розповів про тих діячів товариства, чие життя пов'язане з Полтавщиною. Це і Федір Попадич, уродженець Диканського краю на Полтавщині, який у часи Української революції 1917–1921 рр. очолював Полтавський український національний хор. Це і теоретик українського танцю, жертва сталінських бузурів Василь Верховинець, який завідував кафедрою мистецтвознавства Полтавського

інституту народної освіти. Один із засновників Товариства, хоровий диригент, перший керівник знаменитої капели “Думка” – Нестор Городовенко народився неподалік Лохвиці. Належав до Музичного товариства і Гнат Хоткевич – бандурист, композитор, жертва сталінського терору, у 1928–1932 рр. – художній керівник Полтавської капели бандуристів.

Всеукраїнське музичне товариство мало на меті розвиток української національної музичної культури, а поштовою до створення стало зумисне вбивство співробітником Всеросійської надзвичайної комісії з боротьби з контрреволюцією “українського Моцарта” – хорового диригента, автора славнозвісного “Щедрика” Миколи Леонтовича. Діячі товариства увічнювали пам'ять Леонтовича у назвах вулиць, видавали журнал “Музика”, влаштували тисячі концертів, ініціювали створення Асоціації сучасної музики, представили українську культуру для

європейців на масштабній виставі у Франкфурті.

“У 1928 році російсько-комуністичний режим ліквідував Всеукраїнське музичне товариство імені Миколи Леонтовича за “проведення української націоналістичної лінії”. Переважну більшість діячів товариства окупанти ув'язнили, заслали до концтаборів або розстріляли. Це наслідок окупації УНР більшовицькою Росією і це нині, через сто років, під час новітньої російсько-української війни за незалежність – нагадування і урок історії для нас усіх”, – підсумував Олег Пустовгар.

Культурно-мистецький захід “Естафета української духовної музики” відбувся за участю камерного хору “Гілея” – відомого колективу з понад 20-річним стажем, лауреата восьми міжнародних хорових конкурсів і низки

фестивалів духовних піснеспівів, який подорожує і в Україні, і за кордоном. Історія колективу бере початок з 1998 року. Тоді заслужений працівник культури Павло Лиманський зі Світланою Гогохією згуртували небайдужих і створили камерний хор.

Розпочався концерт славнозвісним “Щедриком” Миколи Леонтовича (соло Ганна Кір'ян). Публіка захоплюючи сприйняла ще один його твір “Богородице Діво, радуйся” та “Благослови, душе моя, Господа. З літургії Іоана Златоуста” Кирила Стеценка. Звучали й твори Дмитра Бортнянського “Достойно єсть” та “Многая літа”.

“Сьогодні мали нагоду доторкнутися не тільки до сакральної спадщини духовної музики, а й до доробку наших сучасників – полтавських композиторів Юлії Корженко та Сергія Горюновича”, – наголосила Світлана Гогохія.

Ганна Кір'ян, диригент-хормейстер “Гілеї”, замилювала слухачів соло “Щедрика” Леонтовича. “Молитва, чудові голоси хористів, гармонійна взаємодія диригента з хором, відкритість і доброзичливість публіки, внутрішнє єднання душі з Богом. Хочеться і надалі разом творити і надихати слухачів на глибинні роздуми про вічне!” – поділилася враженнями пані Ганна. А її колега Вікторія Дроздова розповіла, що давно мріяла розучити з хором колядку “Пречиста Діва”. “Взимку це була одна з незавершених справ. Коли відновилися репетиції – відразу узяла за неї. З першої фрази відчула зворотній зв'язок з хористами – твір сподобався, “зайшов”! А далі – репетиції в умовах карантинних обмежень... Але все вдалося! Відчуваю відповідальність, адже наш хор є єдиним носієм, “хранителем” академічного хорового співу на Полтавщині”, – зауважила пані Вікторія.

Атмосфера в залі засвідчила, що полтавська публіка спрагла до дарунків “Гілеї”.

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА “ПРОСВІТА”
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

Будьмо разом! ПЕРЕДПЛАТА—2022

Вартість передплати
(з доставкою і поштовими витратами):
Поштовий індекс — 30617. Сторінка у каталозі — 66

на 1 місяць	28 грн 14 коп.	на півроку	152 грн 84 коп.
на 3 місяці	79 грн 42 коп.	на 11 місяців	276 грн 54 коп.

Засновник:
Всеукраїнське
товариство “Просвіта”
імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН
Відповідальна за випуск
Любов ГОЛОТА
Редколегія
Любов ГОЛОТА (голова),
Павло МОВЧАН,
Микола ТИМОШИК,
Георгій ФІЛІПЧУК
Заступник головного редактора
з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел./факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК
Відділ культури
Едуард ОВЧАРЕНКО
Літературна редакторка
Галина ДАЦЮК
Коректорка
Олена ГЛУШКО
Комп'ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК
Володимир ЖИГУН
Інтернет-редактор
279-39-55

Черговий редактор
Едуард ОВЧАРЕНКО
Бухгалтерія
279-41-46
Адреса редакції:
вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001
E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovoprosvity.org
http://prosvitanews.org.ua
Надруковано в ТОВ “Мега-Поліграф”,
04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 3.
Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Редакція залишає за собою право редагування та скорочення текстів.
Редакція не завжди поділяє погляди своїх авторів.
При використанні наших публікацій посилання на “Слово Просвіти” обов'язкове.
Індекс газети
“Слово Просвіти” — 30617

